

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 25 juni 1887, kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner rörande ändring i 19 § riksdagsordningen.

Vid innevarande riksdag hafva följande motioner blifvit väckta om ändring i ofvan omförmälda lagrum, nemligen inom Första Kammaren, n:o 30, af herr N. P. Nilsson, med hvilken herr P. M. Söderberg och J. Bengtsson instämt, samt inom Andra Kammaren, n:o 20 af herr Ljungman, n:o 127 af herr Ohlsson och n:o 80 af herr Lund.

I dessa motioner, hvilka till utskottet öfverlemnats, föreslås följande förändrade lydelse af 19 § riksdagsordningen:

af herr *Nilsson*:

»Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugufem års ålder samt, enligt 14 §, *besitta* valrätt inom den kommun eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas, och antingen ega eller med *fideikommissrätt* eller stadgad åborätt innehafva fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst *femtonhundra* kronor, eller för lifstid eller för minst fem år arrendera jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande sextusen kronor, eller ock erlægga till staten bevilling för en till minst *tolfhundra* kronor uppskattad årlig inkomst»;

Af herr *Ljungman*:

»Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugufem års ålder samt, enligt 14 §, ega valrätt inom den kommun eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas.»

af herr *Ohlsson*:

»Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugufem års ålder samt, enligt § 14 §, ega (———) valrätt inom den kommun eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas»;

samt af herr *Lund*:

»Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugufem års ålder, enligt § 14 ega valrätt inom den kommun eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas, samt minst ett år före valet erhållit denna valrätt.»

Derjemte har herr *Hammarlund* i en inom Andra Kammaren väckt, äfvenledes till utskottet öfverlemnad motion, n:o 53, rörande annat ämne än hvarom nu är fråga, framhållit såsom önskvärdt, likväl utan att i sådant hänseende göra bestämdt yrkande, att, »för tryggande af en persons valrätt och i följd deraf äfven valbarhet», ett tillägg måtte göras till § 14 § riksdagsordningen af följande innehåll: »flyttar den, som är valberättigad, från en kommun till en annan, behåller han inom den förra sin valrätt, till dess han vunnit valrätt inom den senare, förutsatt att han i öfrigt fortfarande uppfyller de vilkor, som äro stadgade för valrätt.»

Herr Nilssons motion innehåller, såsom synes, utom förslag till ändrad bestämmelse i fråga om tiden för valbarhets inträde, jemväl förslag till höjande af de för valbarhet till Andra Kammaren nu stadgade fordringar i ekonomiskt afseende, hvilket sistnämnda förslag, enligt hvad motionären tillkännagifver, är afsedt att utgöra motvigt till ett annat af motionären framställt, i utskottets utlåtande n:o 9 af denna dag behandladt förslag rörande »streckets» sänkning. Utskottet, som finner den af herr Nilsson uttalade tanke att bestämma olika ekonomiska vilkor för valrätt och valbarhet till Andra Kammaren mindre lycklig, anser likväl förslaget i denna del icke påkalla särskild granskning, då, såsom af utskottets nyss åberopade utlåtande inhemtas, motionärens med nämnda fråga nära sammanhängande förslag till ändring i § 14 riksdagsordningen blifvit af utskottet afstyrkt.

Beträffande det hufvudsakliga innehållet af föreliggande motioner, kan utskottet fatta sig helt kort, då utskottet nemligen föreställer sig

att lämpligheten af den utaf motionärerna åsyftade grundlagsändringen numera torde vara ganska allmänt erkänd.

Af en jemförelse mellan §§ 14 och 19 riksdagsordningen samt §§ 4, 8 och 57 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet, §§ 3, 10 och 57 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad och §§ 2, 9 och 40 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm framgår att, utom i visst fall då man före inflyttningen i en kommun varit derstädes beskattad för fastighet eller rörelse, såsom vilkor för valbarhet till Andra Kammaren fordras att hafva varit inom kommunen mantalsskrifven under minst ett år, i följd hvaraf en af riksdagsmannakallet om än aldrig så förtjent person kan, derest han vid årets början afflyttar till annan kommun, se sig utestängd från riksdagen under två hela års tid. Då vidare en försummelse att vid utsatt uppboödsstämma erlægga kommunalutskylder medför ett afbrott i den kommunala rösträtten, måste ett helt år efter afbrottets upphörande förflyta, innan valbarhet till Andra Kammaren åter må inträda, ett straff, som såväl med afseende å dess beskaffenhet som verkningar icke står i rimligt förhållande till den kan hända ofrivilliga försummelsen. Af den nyligen utkomna första delen af kongl. statistiska centralbyråns redogörelse angående valrätt till Andra Kammaren inhemtas, att under år 1885 å landsbygden icke mindre än 12,022 samt i städerna 13,585 valmän genom underlåtenhet att erlægga sina utskylder varit förhindrade att utöfva rösträtt vid riksdagsmannaval till nämnda kammare.

Dessa siffror antyda i hvilken utsträckning verkningarna i sistnämnda hänseende af nuvarande stadganden göra sig gällande; och hvilka olägenheter med afseende å valbarhetens bedömande vid sjelfva valförrättningen, hvartill berörda stadganden gifvit anledning, derom hafva klagomålen öfver de sist förrättade valen lemnat ett otvetydigt vittnesbörd.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt anser utskottet en ändring i § 19 riksdagsordningen böra uti ofvanberörda syfte vidtagas, och, då enligt herr Lunds förslag först omförmälda olägenhet i fråga om valbarhets inträde efter flyttning från en kommun till en annan icke skulle undvikas, finner utskottet en reform i den utsträckning, herrar Ljungman och Ohlsson föreslagit, vara att föredraga, hvadan utskottet får hemställa,

att Riksdagen måtte till hvilande i grundlagsenlig ordning antaga följande förslag till ändring i § 19 riksdagsordningen:

§ 19.

Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugufem års ålder samt, enligt 14 §, ega valrätt inom den kommun, eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas.

Stockholm den 23 juni 1887.

På utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.
